

LILLEHAMMER KOMMUNE
Postboks 986
2626 LILLEHAMMER

Saksbehandler, innvalgstelefon
Tone Svesengen, 61 26 60 87

Utkast til rapport fra tilsyn ved Nav Lillehammer- Gausdal og barneverntjenesten i Lillehammer kommune. Tema for tilsynet var ettervern og samarbeid mellom barneverntjenesten og sosiale tjenester i Nav, med vekt på brukermedvirkning

Fylkesmannen gjennomførte tilsyn med Lillehammer kommune og besøkte i den forbindelse Nav Lillehammer-Gausdal og barneverntjenesten i Lillehammer kommune fra 18. mars 2019 til 20. mars 2019. Vi undersøkte om kommunen sørger for at ettervern og samarbeid mellom barneverntjenesten og sosiale tjenester i Nav, med vekt på brukermedvirkning, blir utført i samsvar med aktuelle lovkrav slik at de unge får trygge og gode tjenester

Tilsynet ble gjennomført som del av et landsomfattende tilsyn initiert av Statens helsetilsyn.

Fylkesmannens konklusjon:

- Kommunen sikrer ikke at barneverntjenesten forbereder og informerer ungdommen på en forsvarlig måte, slik at ettervernet kan planlegges i god tid i samarbeid med ungdommen og andre relevante tjenestoområder, herunder Nav

Dette er brudd på: Lov om barneverntjenester (bvl) §§ 1-3, 1-4, 1-6, 4-15, 6-3 og 2-1 jf. 3-2 og forskrift om internkontroll etter barnevernloven

- Kommunen sikrer ikke at unge som har eller har hatt barneverntiltak i barneverntjenesten, sine behov for helhetlige og koordinerte tjenester identifiseres og ivaretas i deres kontakt med Nav.

Dette er brudd på: Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velfersforvaltningen (sotjl) §§ 17, 18, 19, 20a jf. 1,4,5 og 13, Forvaltningsloven §§ 11 og 43 og forskrift om internkontroll for kommunen i arbeids- og velferdsforvaltningen

Lovbruddet innebærer at kommuneledelsen i Lillehammer kommune må sikre at det er et systematisk samarbeid mellom barneverntjenesten og Nav Lillehammer-Gausdal der ungdom, som har eller har hatt barneverntiltak og som har eller kan ha behov for sosiale tjenester fra Nav, får sine rettigheter ivaretatt på en forsvarlig måte og i henhold til lov og/eller forskrift.

Vi ber om at eventuelle kommentarer/innsigelser til faktagrunnlaget sendes Fylkesmannen innen 20.08.19

Innhold

1. Tilsynets tema og omfang	4
2. Aktuelt lovgrunnlag for tilsynet	5
3. Beskrivelse av faktagrunnlaget	9
4. Vurdering av faktagrunnlaget opp mot aktuelt lovgrunnlag	18
5. Fylkesmannens konklusjon	23
Vedlegg: Gjennomføring av tilsynet.....	24

1. Tilsynets tema og omfang

I dette kapittelet beskriver vi hva som ble undersøkt i tilsynet.

Det ble undersøkt om kommunen sikrer at unge som trenger det får et forsvarlig ettervern fra barneverntjenesten og forsvarlige sosiale tjenester fra Nav, med vekt på brukermedvirkning, samarbeid og koordinering. Tilsynet var rettet mot kommunens tjenester til unge som har eller har hatt barneverntiltak og som har eller kan ha behov for sosiale tjenester fra Nav:

- Tilsynet gjelder unge til og med 24 år. En nedre aldersgrense er ikke satt fordi det må vurderes individuelt hva som er riktig tidspunkt for å starte samtaler om ettervern og fordi retten til sosiale tjenester ikke begrenses av en nedre aldersgrense.
- Tilsynet er rettet mot unge som har eller har hatt ettervern fra barneverntjenesten.

Formuleringen «unge som har eller har hatt tiltak fra barneverntjenesten» er valgt for også å fange opp fasen før ettervern og unge som har takket nei til ettervern, men som er i perioden hvor man fortsatt kan få det.

- Tilsynet er rettet mot unge som har eller kan ha behov for sosiale tjenester fra Nav.

Formuleringen er valgt for også å fange opp unge som har eller har hatt barnevernstiltak og som kan ha krav på sosiale tjenester.

Overgangsfasen fra ung til voksen er en viktig periode og svikt i hjelpetilbudet kan få store konsekvenser for den det gjelder. I barnevernet handler dette om sluttfasen i barneverntjenestens kontakt med ungdommen, mens i Nav handler det om startfasen.

Det ble ført tilsyn med om kommunen sørger for tilbud om ettervern etter barnevernlovgivningen fra 18 år, inkludert informasjon og veiledning om overgangen til voksenlivet i god tid før fylte 18 år. Etter Lov om sosiale tjenester i Nav ble det undersøkt om kommunen sørger for at unge som har eller har hatt barneverntiltak blir tilstrekkelig ivaretatt og får de sosiale tjenestene de har behov for. I begge tjenestene er det fasen med informasjon, kartlegging/utredning og vurderinger om tiltak og tjenester som er tema. Tilsynet ble gjennomført som systemrevisjon.

Fylkesmannen undersøkte om kommunen legger til rette for og følger opp at ungdommene mottar individuelt tilpassede, koordinerte og forsvarlige barneverntjenester og sosiale tjenester.

Fylkesmannen undersøkte om kommunen ved barneverntjenesten og sosialtjenesten i Nav:

- innhenter informasjon om ungdommens helhetlige situasjon og mulige behov for tjenester

- legger til rette for og gjennomfører løpende samarbeid mellom kommunale enheter som yter barneverntjenester og sosiale tjenester, og andre kommuner
- koordinerer tjenestene ungdommen mottar fra kommunale enheter
- tilbyr og yter individuelt tilpassede og forsvarlige barneverntjenester og sosiale tjenester i overgangen til voksenlivet
- tilrettelegger for og følger opp at brukermedvirkning blir ivaretatt ved alle temaene som skal undersøkes

Ungdommenes meninger om og erfaringer med tjenestetilbudet i kommunen er viktig informasjon for tilsynsmyndigheten, både når det gjelder kvaliteten på tjenestene og kommunens praksis når det gjelder brukermedvirkning. Et utvalg ungdommer er derfor intervjuet ved dette tilsynet.

2. Aktuelt lovgrunnlag for tilsynet

Fylkesmannen er gitt myndighet til å føre tilsyn med kommunal barneverntjeneste og sosiale tjenester, etter barnevernloven § 2-3 b og lov om sosiale tjenester i Nav § 9.

Et tilsyn er en kontroll av om virksomheten er i samsvar med lov- og forskriftsbestemmelser. Vi gir derfor her en oversikt over kravene som ble lagt til grunn i tilsynet.

Det er lov om barneverntjenester og lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen, som regulerer kravene til kommunens arbeid med tiltak som ettervern og sosiale tjenester i Nav, som er aktuelle for unge som har eller har hatt barneverntiltak.

Barnevernlovens (bvl.) formål er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Loven skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse og at alle barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår, jf. bvl. § 1-1.

Formålet med sosialtjenesteloven (sotjl.) er å bedre levekårene for vanskeligstilte, bidra til sosial og økonomisk trygghet, herunder at den enkelte får mulighet til å leve og bo selvstendig, og fremme overgang til arbeid, sosial inkludering og aktiv deltakelse i samfunnet, jf. sotjl. § 1. Loven skal bidra til at utsatte barn og unge og deres familier får et helhetlig og samordnet tjenestetilbud.

Forsvarlighetskravet

Barnevernloven § 1-4 og sosialtjenesteloven § 4 slår fast at kommunen er forpliktet til å sørge for forsvarlige tjenester. Kravet til forsvarlighet er en rettslig standard hvor innholdet utvikles over tid og med utgangspunkt i anerkjent faglig praksis, fagkunnskap fra utdannings- og forskningsinstitusjonene, faglige retningslinjer og generelle samfunnsetiske normer. Kravet er rettet mot både tjenester og tiltak, og innebærer krav til ledelse, organisering og styring. Det er en nær sammenheng mellom kravet til forsvarlighet og kravet om internkontroll for å sikre at oppgavene blir utført i samsvar med krav fastsatt i medhold av lov, jf. bvl. § 2-3 tredje ledd og sotjl. § 5.

Kommunens plikt til å samarbeide

Barneverntjenesten og sosiale tjenester i Nav er forpliktet til å samarbeide med andre tjenesteenheter og sektorer, jf. bvl. § 3-2 og sotjl. §§ 1, 13 og 17. Samarbeid er avgjørende for at barn og unge skal få forsvarlige tjenester. Forsvarlighetskravet innebærer at kommunens tilbud som helhet må være forsvarlig.

Krav til skriftlighet

Barneverntjenesten og Nav-kontoret skal dokumentere sentrale og relevante opplysninger om ungdommen i den løpende tjenesteytingen. Det skal være synlig hva tjenestene har gjort for den enkelte og hvorfor det er gjort. Det hører til god forvaltningsskikk å sørge for tilstrekkelig dokumentasjon, slik at man kan gjøre rede for hva som er gjort i saken og begrunnelsen for dette. Dokumentasjonsplikten er en naturlig følge av forsvarlighetskravet og plikten til internkontroll. Etter forvaltningsloven (fvl) § 11d skal muntlige opplysninger av betydning for saken, så vidt mulig, nedtegnes eller protokolleres. Videre forutsetter fvl. §§ 17 og 18 indirekte skriftlighet ved at partene skal kunne gjøre seg kjent med sakens opplysninger og sakens dokumenter. Disse bestemmelsene er relevante for sosial- og barneverntjenesten jf. sotjl. § 41 og bvl. § 6-1.

Barnevernloven

Tiltak etter barnevernloven kan treffes overfor barn som er under 18 år, etter bvl. § 1-3 første ledd. Det er bvl. § 1-3 andre ledd som regulerer barneverntjenestens adgang til å videreføre tiltak etter barnevernloven også etter at barnet har fylt 18 år. Ifølge bestemmelsen kan tiltak som er iverksatt før barnet har fylt 18 år, opprettholdes eller erstattes av andre tiltak etter barnevernloven

inntil barnet har fylt 23 år, jf. bvl. § 1-3 andre ledd. Det er dette som betegnes som ettervern eller etterverntiltak.

Bvl. § 1-5 slår fast at barn har rett til tiltak etter loven når vilkårene for tiltaket er oppfylt.

I barnevernloven er prinsippet om barnets beste nedfelt i § 4-1. Her fremgår det at ved anvendelsen av bestemmelsene i barnevernloven kapittel 4, skal det legges avgjørende vekt på å finne tiltak som er til det beste for barnet. Prinsippet følger også av Grunnlovens § 104 andre ledd, hvor det fremgår at ved handlinger og avgjørelser som berører barnet, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn. Prinsippet følger også av FNs barnekonvensjon artikkel 3, jf. menneskerettighetsloven § 3. Barnets beste har betydning både for spørsmålet om det skal settes inn tiltak og hvilke tiltak som skal velges. Ved vurderingen av om ungdommen har behov for ettervern vil således barnets beste være en del av vurderingen. Som det forutsettes i ordlyden, må barneverntjenesten ta stilling til om grunnvilkåret for det aktuelle barneverntiltaket er oppfylt og gjøre en avsluttende skjønnsmessig vurdering av om tiltaket er til barnets beste. Ifølge § 4-1 skal det i vurderingen av barnets beste legges vekt på å gi stabil og god voksenkontakt og kontinuitet i omsorgen. Hva som er barnets beste må sees i sammenheng med ungdommens rett til å bli hørt og hans/hennes mening. § 1-6 omtaler brukermedvirkning i barnevernet og omtales nærmere i avsnitt 3.1.

Barneverntjenesten skal i god tid før ungdommen fyller 18 år informere ungdommen om adgangen til å opprettholde tiltak etter fylte 18 år og avklare med ungdommen hva han eller hun selv ønsker, jf. bvl. § 4-15 fjerde ledd og Rundskriv Q-13/2011. Barneverntjenesten må av eget tiltak ta opp spørsmålet til drøfting med den unge. Hva som er i god tid før fylte 18 år, må avgjøres etter en konkret og skjønnsmessig vurdering av ungdommens modenhet og situasjon for øvrig. Kommunen må ha styringstiltak som sikrer at spørsmålet blir tatt opp med den unge tidsnok. For at den unge skal kunne ta stilling til om den ønsker ettervern, må barneverntjenesten informere om dette. Å få relevant og tilpasset informasjon er en forutsetning for retten til medvirkning, og den unge har rett på informasjon, jf. bvl. §§ 1-6 og 6-3.

Å videreføre tiltak i ettervern er avhengig av den unges samtykke. Samarbeid og medvirkning er derfor en forutsetning for ettervern. For å kartlegge for en best mulig overgang til voksentilværelsen, må barneverntjenesten kartlegge hvilke forutsetninger og behov den unge har for støtte og bistand, jf. bvl. § 1-3, 4-1, 1-4, jf. bvl. §§ 6-1 og 6-3. Hvor omfattende utredningen

skal være beror på en vurdering av ungdommens situasjon og av risiko knyttet til den unges overgang til voksenlivet. På bakgrunn av utredningen må barneverntjenesten foreta en vurdering av om barneverntiltak skal opprettholdes etter fylte 18 år.

For unge som barnevernet har overtatt omsorgen for, skal det utarbeides en plan for fremtidige tiltak når ungdommen samtykker, jf. bvl. § 4-15. Formålet med planen er å skape forutsigbarhet for den unge. Ved behov må også planen beskrive samarbeidet med Nav og hvordan det skal gjennomføres. Planen må endres og revideres ved behov. Også for unge som har hatt hjelpetiltak før fylte 18 år eller som er plassert etter bvl. § 4-24 uten at omsorgen er overtatt, har barneverntjenesten en plikt til å vurdere om tiltakene skal videreføres eller erstattes av nye, jf. bvl. § 1-3. Vurderingen skal nedtegnes skriftlig, og planen for ettervern må fremgå av ungdommens allerede foreliggende tiltaksplan, jf. bvl. § 4-5 eller 4-28.

Når det treffes et vedtak om etterverntiltak, skal barneverntjenesten utarbeide en tidsavgrenset tiltaksplan i samarbeid med ungdommen, jf. bvl. § 4-5. Barneverntjenesten må følge nøye med på hvordan det går med ungdommen og vurdere om hjelpen er tjenlig, eventuelt om det er nødvendig med nye tiltak. Tiltaksplanen skal sikre at oppfølgingen skjer planmessig og målrettet.

Barneverntjenesten må foreta en konkret vurdering av den unges behov for ettervern og om en avslutning av etterverntiltaket er til barnets beste, jf. bvl. § 1-3. Hvis ungdommer ikke ønsker etterverntiltak fra barneverntjenesten, skal de gjøres oppmerksom på at de kan ombestemme seg. I saksbehandlingsrundskrivet fra Bufdir er det anbefalt at barneverntjenesten forsøker å få til en avtale om å opprettholde kontakt med de som ikke ønsker videre tiltak. Det fremgår videre at ungdom som har takket nei til tiltak skal kontaktes ett år etter at alle tiltak er avsluttet, for å høre om de nå likevel ønsker å motta tiltak.

Sosialtjenesteloven

Sosialtjenesteloven kapittel 4 regulerer de individuelle tjenestene etter loven. Tjenesten opplysning, råd og veiledning følger av § 17. Etter denne bestemmelsen plikter kommunen å gi opplysning, råd og veiledning som kan bidra til å løse eller forebygge sosiale problemer. Kan kommunen ikke selv gi slik hjelp, skal den så vidt mulig sørge for at andre gjør det.

Retten til stønad til livsopphold reguleres av § 18. Det er de som ikke kan sørge for sitt livsopphold gjennom arbeid eller ved å gjøre gjeldende økonomiske rettigheter, som har krav på

økonomisk stønad etter denne bestemmelsen. Bestemmelsen slår videre fast at stønaden bør ta sikte på å gjøre vedkommende selvhjulpen og at departementet kan gi veiledende retningslinjer om stønadsnivået.

Selv om vilkårene for økonomisk stønad i § 18 ikke er oppfylt, kan kommunen i særlige tilfeller yte økonomisk hjelp til personer som trenger det for å kunne overvinne eller tilpasse seg en vanskelig livssituasjon, jf. § 19.

Tjenesten opplysning, råd og veiledning skal tilpasses den enkeltes behov for veiledning og baseres på aktiv involvering og deltakelse, jf. rundskrivet til loven punkt 4.17.1. Hjelp til selvhjelp er et grunnleggende prinsipp for tjenesten. For unge voksne med barnevernserfaring er overgangsfasen fra barn til voksen, utdanning, arbeid, bolig, helse, økonomihåndtering og støttepersoner og nettverk aktuelle temaer for veiledningen.

Et forsvarlig livsopphold etter § 18 skal gis etter en individuell behovsprøving hvor det skal tas hensyn til den unges helhetlige situasjon og personlige forhold, konkrete inntekter og inntektsmuligheter og utgifter som er nødvendige for den enkelte. Såkalte ungdomssatser eller andre satser for livsopphold kan ikke gis sjablongmessig til alle unge utfra alder. Hvis stønad innvilges i samsvar med en sats, må det begrunnes individuelt.

Stønad i særlige tilfeller etter § 19 er ikke en pliktmessig ytelse, men kan innvilges etter en konkret og individuell vurdering for å fange opp ulike behov for økonomisk hjelp som ikke dekkes gjennom § 18. For unge med barnevernserfaring kan det være aktuelt å dekke særskilte utgifter i en overgangsfase før annen inntekt er på plass.

Vilkår om aktivitet skal stilles med mindre tungtveiende grunner taler mot det, jf. § 20a. Nav-kontoret må foreta en konkret, individuell vurdering av hvilke aktiviteter som er hensiktsmessig for den enkelte. Den unges behov, synspunkter og ønsker skal tas med i vurderinger, jf. rundskrivet til loven punkt 4.20 a. Brukermedvirkning er en forutsetning for individuelle vurderinger, jf. § 42. Fra forarbeidene til loven fremgår det at det vil være behov for et nært samarbeid mellom barneverntjenesten og Nav-kontoret i de tilfeller det er aktuelt å stille vilkår om aktivitet overfor en ungdom som samtidig mottar ettervernstiltak fra barneverntjenesten.

3. Beskrivelse av faktagrunnlaget

Her gjøres det rede for hvordan virksomhetens aktuelle tjenester fungerer, inkludert virksomhetens tiltak for å sørge for at kravene til kvalitet og sikkerhet for tjenestemottakerne blir overholdt.

3.1.Organisering

Nav Lillehammer-Gausdal og barneverntjenesten i Lillehammer kommune er organisert i sektor for oppvekst, utdanning og kultur. Begge tjenestene rapporterer til kommunalsjef for sektor oppvekst, utdanning og kultur. Kommunalsjefen gjennomfører ledermøter i sektoren annenhver uke hvor både Nav-leder og tjenesteområdeleder i barnevernet deltar. Begge tjenestene er kjent med «Retningslinjer for samarbeid mellom barneverntjenesten og Nav-kontoret» (utgitt av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet og Arbeids- og velferdsdirektoratet i 2016).

3.2 Samarbeid mellom barneverntjenesten og Nav

I tillegg til nevnte retningslinje ovenfor eksisterer det en skriftlig samarbeidsrutine mellom barneverntjenesten i Lillehammer kommune og Nav Lillehammer-Gausdal, sist godkjent den 1. mars 2018. Formålet med rutinen er å bidra til bedre koordinering og samordning av tjenester overfor barn, unge og familier som har behov for hjelp fra begge tjenester. Rutinen skal sikre gode overganger og kontinuitet i oppfølging for personer som har hatt oppfølging fra barnevernet og som skal ha videre oppfølging i Nav. Rutinen omhandler kun overgangen for ungdommer fra å motta tiltak fra barneverntjenesten til å motta tjenester fra Nav. I omfang skal det gjennomføres ett møte pr. måned hvor overføring av saker og samarbeid skal drøftes. Under tilsynet ble det kommunisert til tilsynsmyndigheten at tjenestene i 2019 har gått bort fra faste samarbeidsmøter til at det nå tas kontakt ved behov.

Fra intervjuer fremkom det at det er opp til den enkelte tjeneste å etablere kontakt for samarbeid. Videre fremkom det av intervjuer og dokumentasjon at det er barneverntjenesten som tar kontakt med Nav der ungdommer kan ha behov for tjenester fra Nav. Gjennom intervjuer og journalgjennomgang fremkommer det at der barneverntjenesten ikke har initiert kontakt med Nav, tar ikke Nav kontakt med barneverntjenesten der ungdommen har hatt/kan ha behov for tiltak fra barneverntjenesten. Det fremkom også fra intervjuene at Nav ikke innhenter opplysninger eller ber om bistand fra barneverntjenesten for å finne riktig tiltak til ungdommen, eller ved fastsettelse av vilkår ved utbetaling av økonomisk stønad til de under 30 år. Ungdommenes samlede behov for tjenester drøftes ikke i fellesskap, for eksempel vurderingen av hvem ungdommen skal motta tjenesten fra og innholdet i tjenesten sett hen til hva som er barnets beste. Gjennomgang av dokumentasjonen hos både barneverntjenesten og Nav bekreftet det som fremkom fra intervjuene.

I de gjennomgåtte journalene ser vi at Nav i hovedsak bidrar med økonomiske ytelser. Fra intervjuene med både ansatte i barneverntjenesten og i Nav ble det beskrevet mangelfull kjennskap til tjenesten opplysning, råd og veiledning jf. sotjl. § 17, og hvordan denne tjenesten kunne få anvendelse utover økonomisk rådgivning overfor ungdom som mottar eller har mottatt etterverntiltak fra barneverntjenesten. Ansatte hos barneverntjenesten fortalte at de ikke var sikker på hvilke tjenester Nav kunne tilby ungdom utover tjenester knyttet til økonomi, og flere ansatte hos Nav fortalte at de ikke hadde kjennskap til hvilke tiltak barneverntjenesten kunne tilby ungdom i ettervern.

Gjennomgang i journalene/mappene viser at møtevirksomhet/samarbeid mellom barneverntjenesten og Nav i enkeltsaker ikke er dokumentert i saksbehandlersystemene i Nav. I enkelte saker ble det fremlagt e-postkorrespondanse som bekreftet dialog mellom tjenestene, men disse var ikke lagt inn i saksbehandlersystemene eller gjort tilgjengelig for eventuelt øvrige veiledere ved kontoret.

Gjennom intervjuer og ved gjennomgang av journaler ble det avdekket at individuell plan eller annet planverk ikke brukes for samarbeid og koordinering rundt den enkelte ungdom. Dette gjelder begge tjenestene.

Gjennom intervjuer og journalgjennomgang fant vi ikke spor av dokumentasjon på at det, ved vurdering av saker i samarbeidsmøte mellom barneverntjenesten og Nav, har blitt innhentet skriftlig samtykke fra ungdommen for å drøfte saken i fellesskap.

3.3. Barneverntjenesten

Barneverntjenesten er organisert i tre forskjellige team som ledes av hver sin teamleder. Oppfølging av barn/ungdom som har eller kan ha behov for ettervernstiltak skjer i de ulike teamene avhengig av om barnet/ungdommen befinner seg i en tiltaks- eller omsorgsfase. Det finnes en egen rutine for oppfølging av ettervern i henholdsvis tiltaks- og omsorgsteamet, men barneverntjenesten har ingen felles rutine om oppfølging av ettervern. Det fremkommer av intervju og dokumentasjon at det ikke er et samarbeid med drøfting av oppfølging rundt denne målgruppen på tvers av teamene, og teamene kjenner ikke til hvilken praksis som eksisterer rundt oppfølging av denne målgruppen hos de andre teamene.

Barneverntjenesten i Lillehammer kommune har ukentlige teammøter der barnevernssaker drøftes systematisk, og hvert teammedlem får individuell oppfølging fra teamleder annenhver uke. Lovendringer, nye rutiner osv. gjennomgås i plenum regelmessig. Tjenesten har på tilsynstidspunktet ingen kompetanseplan, jf. rutine for internkontroll revidert i januar 2019.

Barneverntjenesten har en opplæringsplan for nyansatte.

3.3.1. Forberedelse av ettervern

Barneverntjenesten har ikke skriftlige rutiner som sikrer lik forberedelse av ettervern for tiltaksteamet og omsorgsteamet. Fra intervju fremkom det at de ulike teamene ikke hadde kjennskap til hvordan ungdom ble fulgt opp av det andre teamet. Ettervern var ikke tematisert på tvers av teamene.

I rutine for tiltaksteamet i barneverntjenesten står det ved avslutning av hjelpetiltak at ca. 6 mnd. før ungdommen fyller 18 år skal det vurderes om det er behov for bistand fra andre instanser, som f.eks. Nav eller tildelingsenheten, og initiere møte med instansene.

I rutine for omsorgsteamet ved overgang til tiltak etter fylte 18 år står det at når ungdommen fyller 17 år, skal det sammen med ungdommen startes planlegging av videre tiltak etter 18 år. Det skal utarbeides en foreløpig plan over fremtidige tiltak jf. bvl § 4-15. Før 18 år skal det skrives vedtak, og opprettes nye tiltak under vedtaket, også når nye tiltak videreføres. I mal for oppfølgingsbesøk er det et eget punkt om planlegging av ettervern.

Fra dokumentgjennomgang og intervju fremkom det at barneverntjenesten gir alle unge et tilbud om ettervern. Samtidig fremkom det at de ulike teamene ikke foretar en konkret vurdering av når spørsmålet om ettervern skal tas opp med den enkelte ungdom ut fra hans/hennes situasjon og behov. Alle ansatte som ble intervjuet kjente til at alle unge skulle bli kontaktet i god tid, men det ble formidlet tilsynsmyndigheten at spørsmål om ettervern i enkelte tilfeller ble tatt opp helt opp mot 18-årsdagen. Tilsynsmyndigheten gjennomgikk journalene til 13 barn. I 9 av disse fant vi det ikke dokumentert at det ble gitt informasjon om ettervern før fylte 18 år.

I de journaler som ble gjennomgått under tilsynet fremkom det at barneverntjenesten sjeldent dokumenterer hvilken informasjon som ble gitt om ettervern, og hva som var ungdommens tanker om behov og ønsker fremover.

Under tilsynet fremkom det at det ikke utarbeides plan for ettervern. Dette ble bekreftet ved dokumentgjennomgang. I de gjennomgåtte journalene ble det ikke funnet en plan for fremtidige tiltak for unge som barnevernet har overtatt omsorgen for, eller beskrivelser av plan for ettervern i allerede foreliggende tiltaksplan for unge som har hatt hjelpetiltak før de fylte 18 år. Fra intervjuene fremkom det at flere ansatte ikke var kjent med kravene til beskrivelse av ettervern i planverk, før ungdommen fylte 18 år.

3.3.2. Utredning og vurdering av behovet for ettervern

Det eksisterer ingen rutine som bidrar til at det skal foretas en egen utredning og vurdering av behovet for ettervern for ungdom som har hjelpe- eller omsorgstiltak. Fra intervjuene under tilsynet fremkommer det at utredning og vurdering skjer i den løpende oppfølgingen av ungdommen, men tilsynsmyndigheten kan i liten grad se at dette knyttes opp mot ettervernet. Dokumentgjennomgangen ga samme funn.

Dokumentgjennomgangen viste at barneverntjenesten ikke dokumenterer vurderinger av det samlede hjelpebehovet i avgjørelsen om ettervern.

Det fattes vedtak om ettervern, men flere av vedtakene fattes etter at ungdommen er fylt 18 år. I 2 av de 13 gjennomgåtte journalene var søknad om spesifikt enkelttiltak i ettervernet ikke realitetsbehandlet, og det var ikke fattet vedtak om innvilgelse eller avslag.

3.3.3. Evaluering og avslutning av ettervern

I 12 av de 13 gjennomgåtte journalene var det tiltaksplaner. Det fremkommer av intervjuene at det lages tiltaksplaner i samarbeid med ungdommen.

Barneverntjenesten har rutine for evaluering og avslutning av ettervern. Fra intervjuer og journalgjennomgang under tilsynet fremkommer det at det foretas en løpende oppfølging og evaluering av ettervernet i samarbeid med ungdommen. Innholdet i evalueringene dokumenteres i varierende grad. I 2 av 13 gjennomgåtte journaler er det ikke gjort reelle evalueringer.

Fra intervjuene under tilsynet fremkommer at det er en enhetlig oppfatning ved tjenesten at ungdom som ønsker det skal få ettervernstiltak, og at iverksatte ettervernstiltak ikke avsluttes med mindre ungdommen selv formidler et ønske om dette. Vedtak om avslutning av ettervernet ble bare gjort der ungdommen selv ønsket dette.

3.3.4. Oppfølging av unge som takker nei til ettervern

Rutine og praksis ved avslutning av ettervernet er at barnet blir informert om muligheten til å ombestemme seg, og at saksbehandler tar kontakt etter henholdsvis seks måneder eller ett år for å høre hvordan det går og om vedkommende nå ønsker tiltak. Flere ansatte opplyste i intervju at de skriver huskelapp i kalender eller at tidspunkt for kontakt blir lagt i teamlederkalender. Flere av de ansatte uttalte at dette var et sårbart system.

3.3.5 Brukermedvirkning

Barneverntjenesten har flere rutiner som omhandler ungdommens medvirkning. Det bekreftes ved intervju at det er ungdommens tanker og ønsker som er styrende for oppfølging av etterverntiltaket. Dette understrekes også i samtalene med ungdommene som tilsynsmyndigheten har snakket med.

Barneverntjenesten i Lillehammer har gjennomført internrevisjon med tema «barnets stemme» i 2017. I tillegg gjennomføres brukerundersøkelser en gang i året.

Under dokument- og journalgjennomgang fant vi imidlertid lite dokumentasjon på hva slags informasjon ungdommen hadde fått, eller beskrivelser av hvorvidt saksbehandler forsikret seg om at ungdommen hadde forstått innholdet i informasjonen. Dokumentgjennomgangen viste at samtaler med ungdommene ikke alltid ble dokumentert, særlig i evaluering av etterverntiltaket var dokumentasjonen mangelfull.

3.3.6 Internkontroll

Det ble opplyst under tilsynet, og det fremkommer av dokumentasjonen at tjenesteområdeleder og barnevernfaglig leder har et fast møte en gang i uken. Tjenesteområdeleder har i tillegg ukentlige ledergruppemøter og mottaksmøte. Annenhver uke har tjenesteområdeleder og/eller

barnevernfaglig leder individuell oppfølging av teamlederne. Tema på disse møtene er oppfølging og veiledning.

Barneverntjenesten har system for å rapportere om praksis som ikke er i tråd med regelverket og/eller egne rutiner. De har et avviksmeldesystem som skal fange opp og rette feil og mangler som oppstår, men dette er ikke iverksatt av ledelsen. I intervju med de ansatte kom det frem at det er ulik praktisering for å rapportere om hendelser, samt ulik forståelse av hva som er hensikten med et system for melding av avvik.

Ledelsen fører ikke kontroll med at arbeidet med ettervernet gjøres i tråd med gjeldende lovverk. De kontrollerer at det er et etterverntiltak, men ikke hva som er innholdet, omfanget og kvalitet av tiltaket. Dette gjelder også der det er samarbeid med andre instanser i saken.

3.4 Nav

Nav Lillehammer-Gausdal er organisert i fire avdelinger som ledes av hver sin avdelingsleder. Avdelingslederne rapporterer til Nav-leder. Tilsynsmyndigheten har under tilsynet intervjuet ansatte i ungdomsteamet og økonomi- og arbeidsinkluderingssteamet.

3.4.1 Informasjon og kartlegging

Kontoret har for tilsynet beskrevet fordeling av oppgaver, funksjoner og myndighet for ledere og andre innen de sosiale tjenestene (sotjl. §§ 17, 18, 19, 20a). Der står det bl.a. at ungdom som blir overført fra barneverntjenesten eller oppfølgingstjenesten i videregående skole får styrte kartleggingssamtaler gjennom samarbeid.

Det ble uttalt under intervju med de ansatte at kartleggingssamtalene ofte foregår med økonomisk veileder og arbeidsrettet veileder til stede. Det skal også gjennomføres kartleggingssamtaler med nyregistrerte ungdommer, hvor både ungdomsveileder med arbeidsrettet fokus og økonomisk veileder er tilstede.

Gjennom intervjuer med de ansatte ble det opplyst at det ikke etterspørres om ungdommer har eller har hatt barneverntiltak under kartleggingen. Videre ble det opplyst at ansatte ikke har god

nok kjennskap til de tiltak som eksisterer i barnevernlovgivningen, og at et eventuelt behov for tjenester etter barnevernlovgivningen derfor ikke vil bli fanget opp i kartleggingsfasen av ungdommen.

Dokumentasjonsgjennomgangen viste at kontoret ikke har rutine eller praksis for at ungdommens helhetlige situasjon kartlegges med mål om å fange opp eventuelle behov for tiltak etter barneverntjenesten, utover de tilfeller der barneverntjenesten har tatt kontakt med Nav. Nav-kontoret informerer ikke ungdom uten etterverntiltak om adgangen til å få det dersom vilkårene i barnevernloven er oppfylt. Ungdom med avsluttet ettervernstiltak, som kan ha rett til tjenesten, blir heller ikke informert av Nav om adgangen til å få det.

Ved journalgjennomgang og gjennom intervju fant tilsynet at relevante opplysninger i alle faser av saken ikke blir dokumentert. Dette gjelder særlig informasjon og veiledning som er gitt den unge, opplysninger som er innhentet og synspunktene til den unge. Fra intervjuene under tilsynet ble det formidlet at kartlegging og dialog gjennomføres, men at dette blir gjort muntlig og ikke nedtegnet. Fra intervjuene var det enkelte som informerte om at dialog og kartlegging ble nedfelt i journalsystemene, men dette så ikke tilsynsmyndigheten spor av i de gjennomgåtte journalene. Det eksisterer flere fagsystemer i Nav og det fremkommer under intervjuer at det er ulik praksis i hvor dokumentasjon av dialog og eller kartlegging med hjemmel i lov om sosiale tjenester i Nav skal journalføres.

3.4.2 Opplysning, råd og veiledning

Kontoret har for tilsynsmyndigheten beskrevet hvordan fordeling av oppgaver, funksjoner og myndighet for ledere og andre innen de sosiale tjenestene foregår (sotjl. §§ 17, 18, 19, 20a). I beskrivelsen står det bl.a. at der ungdommen selv ønsker økonomisk råd og veiledning settes det opp egne oppfølgingsmøter med økonomiveileder. Under intervju ble det opplyst at det ikke alltid fattes vedtak om tjenesten opplysning, råd og veiledning (sotjl. § 17). I forbindelse med råd og veiledningssamtaler om økonomi gis ungdom som vurderes å ha behov for opplysning, råd og veiledning et tilbud om frivillig forvaltningsavtale med Nav-kontoret.

Tjenesten opplysning, råd og veiledning begrenses til tjenesten økonomisk råd og veiledning. I de gjennomgåtte mappene/journalene under tilsynet foreligger ikke vurdering av behov eller vedtak om tjenesten opplysning, råd og veiledning.

Nav-kontoret er organisert slik at det er to økonomiveiledere som har ansvar for bla. å følge opp alle brukere i målgruppen, og fatte vedtak etter sotjl. § 17 som gjelder økonomi. Fylkesmannen fikk opplyst under intervju det er ca. 400 personer som skal følges opp av de to økonomiske veilederne ila. året. I tillegg er det veiledere i enhet arbeid og aktivitet, inkludert rusteam, som har ansvar for vedtak etter sotjl. § 17 som ikke omfatter økonomi. I de gjennomgåtte journalene/mappene har ikke tilsynsmyndigheten sett at det er fattet vedtak etter sotjl. § 17 der kartlegging tilsier et behov for tjenesten.

3.4.3 Økonomisk stønad med vilkår

Nav fatter vedtak om økonomisk sosialhjelp med vilkår etter sotjl. §§ 20/20a.

Det fremkommer av intervjuer og journalgjennomgang at fastsettelse av vilkår skjer uten ungdommens medvirkning. Det fremkommer gjennom intervjuer at det blir gitt veiledning/informasjon til ungdommen om vilkår i samtale i etterkant av at vedtak med vilkår er fastsatt. Fylkesmannen kan ikke se at veiledning/informasjon til ungdommen er dokumentert i de journalsakene som ble gjennomgått under tilsynet.

Gjennom intervjuer og gjennom journal/mappegjennomgang fremgår det at Nav-kontoret ikke samarbeider med barneverntjenesten i vurdering av om vilkår etter § 20a skal settes og om innholdet i vilkåret hvis den unge har etterverntiltak fra barneverntjenesten.

I de gjennomgåtte mappene/journalene under tilsynet der det innvilges økonomisk stønad fremgår det ikke av vurderingen eller stønadsutmålingen hvordan Nav har kommet frem til størrelsen på stønaden. I de gjennomgåtte mappene/journalene under tilsynet der søknad om økonomisk stønad er avslått etter § 18, fremkommer det ikke av vurderingen i sotjl. § 19 hva Nav har lagt vekt på. Fra dokumentgjennomgangen og ved intervjuer fremkommer det at Nav-kontoret ikke samarbeider med barneverntjenesten ved vurdering av stønadsutmålingen eller ved vurdering om innvilgelse av økonomisk stønad.

I 2 av de 13 gjennomgåtte mappene/journalene fant tilsynsmyndigheten at en søknad som omhandlet økonomisk rådgivning og en søknad hvor strømregning var vedlagt manglet realitetsbehandling.

3.4.4 Internkontroll

Nav Lillehammer-Gausdal har et internkontrolldokument (siste versjon 22. juni 2014). Det følger av rutinen at internkontroll bl.a. skal sikres ved avvikshåndtering, internrevisjon, månedlig vurdering i sosialfaglig team (nå; sosialfaglig forum) av fare for svikt/mangel på oppfyllelse av myndighetskrav og av månedlig gjennomgang av sosialhjelpsmottakere i alle avdelinger. Rutinen omhandler ikke samarbeid med andre tjenesteområder.

Nav Lillehammer-Gausdal har en rutine for sosialfaglig forum (datert den 6. mars 2017). Dette er en arena for informasjon, erfarings- og kunnskapsutveksling mellom kontorets veiledere. Møte avholdes hver 14. dag med obligatorisk oppmøte. Møtet er et tiltak innenfor kvalitetssystemet ved kontoret med formål å gi forsvarlige tjenester i tråd med lov og/eller forskrift. Rutinen er knyttet til internkontrollrutinen ved kontoret.

En gang i måneden får den enkelte arbeidsveileder utlevert lister med oversikt over hvem de følger opp, og som mottar sosialstønad. I tillegg har økonomiteamets veiledere egne drøftingsmøter en gang i uken om saker knyttet til sosiale tjenester. Arbeidsveileder deltar i vurdering av vilkår knyttet til aktivitet etter sotjl. § 20a sammen med økonomisk veileder, som fatter vedtaket.

Kontoret har en opplæringsplan for nytilsatte i Nav. Kontoret har flere kompetansehevende arenaer, som kompetanseforum, markedsinfo og kollegaveiledning. Nav-kontoret fikk en gjennomgang fra barneverntjenesten i 2018, som i hovedsak dreide seg om meldeplikt. Det fremkom ikke under tilsynet at de ansatte har fått kompetansehevende tiltak særskilt knyttet til barneverntjenestens oppfølging av ungdom med ettervern.

Kontoret har et skjema for avviksmelding etter Lov om sosiale tjenester i Nav. Tema avviksmelding er tatt opp i sosialfaglig forum i 2015. Eksempler på avvik det siste året ble fremlagt for tilsynsmyndigheten. Ingen av avvikene omhandlet tilsynsystemet. Under intervjuer fremkommer det fra ledelsens side at det i større grad må bli naturlig for de ansatte å melde avvik. Eksempel på risikokartlegging ble også fremlagt for tilsynsmyndigheten. Det fremkommer av intervjuer at ledelsen har startet opp med en grundig risiko- og sårbarhetsvurdering av

tjenesten. Vedlagt virksomhetsplan for 2018 hadde i hovedsak fokus på Nav-kontorets statlige tjenester.

Gjennom intervjuer og dokument- og journalgjennomgang fremkommer det at ledelsen ikke kontrollerer at tjenesten opplysning, råd og veiledning ytes i tråd med bestemmelsen i sostjl § 17, eller at den iverksetter nødvendige tiltak for endringer. Videre fremkommer det av samme grunnlag at ledelsen ikke sørger for at rutiner og retningslinjer evalueres og endres/justeres som forutsatt.

4. Vurdering av faktagrunnlaget opp mot aktuelt lovgrunnlag

I dette kapittelet vurderer vi fakta i kapittel 3 opp mot lovbestemmelsene i kapittel 2.

Styringssystemet i en virksomhet skal tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold, og ha det omfang som er nødvendig, jf. Forskrift om internkontroll etter barnevernloven samt Forskrift om internkontroll i arbeids- og velferdsforvaltningen.

4.1. Barneverntjenesten

Forberedelse av ettervern

Rutine for tiltaksteam og omsorgsteam blir ikke alltid fulgt opp når det gjelder å sette tidspunkt for planlegging av ettervernet. Det eksisterer ikke en generell rutine for planlegging av ettervern ved kontoret. Hvilken informasjon som blir gitt ungdommen om ettervern og ungdommens ønsker og behov ble sjeldent dokumentert i de gjennomgåtte journalene. Det utarbeides heller ingen planer for ettervern til ungdommene. Ledelsen har ikke satt i verk nødvendige tiltak eller fulgt opp at forberedelse av ettervernet er i tråd med gjeldende lov og forskrift. Faren for svikt på dette området er derfor stor.

Fylkesmannen kan ikke se at kommunen sikrer at barneverntjenesten forbereder og informerer den unge om ettervernet på en forsvarlig måte og til rett tid.

Utredning og vurdering av behovet for ettervern

Barneverntjenesten tilbyr ettervern til alle ungdommer som ønsker det. Det er en holdning blant de ansatte og ledelsen i tjenesten om at alle ungdommer som har hatt barnevernstiltak kan ha behov for ettervern, og at ettervern skal tilbys. Dette vurderes å være en god praksis.

Utredning og vurdering av behovet for ettervern skjer i den løpende oppfølgingen av ungdommen, og tjenesten dokumenterer ikke vurderinger av det samlede hjelpebehovet i avgjørelsen om ettervern. Ledelsen sikrer ikke at tjenesten gjør en forsvarlig utredning av den unges situasjon og behov for ettervern eller at vurderingen av om den unge skal innvilges ettervern er forsvarlig, individuell og konkret.

Evaluering og avslutning av etterverntiltak

For å oppfylle plikten om evaluering er det en forutsetning at barneverntjenesten samarbeider med den unge og kartlegger hvordan ettervernstiltakene fungerer.

Barneverntjenesten må sørge for å få kunnskap om hva ungdommen selv synes om situasjonen, og om tiltaket bidrar til at den enkelte får en bedre situasjon.

Tilsynsmyndigheten vurderer at tjenesten foretar en løpende oppfølging og evaluering av ettervernet, men at innholdet i evalueringene dokumenteres i varierende grad.

Dokumentasjonen av barnets stemme i evalueringene er derfor mangelfulle. Dette fører til at denne delen av tjenesten kan være sårbar.

Det legges til rette for at ungdom som ønsker å fortsette med ettervern frem til de fyller 23 år, får tilbud om det. Det vurderes at barneverntjenesten legger stor vekt på ungdommens egne ønsker om å fortsette med ettervernstiltaket.

Oppfølging av unge som takker nei til ettervern

Barneverntjenesten sikrer at ungdom som ikke ønsker ettervernstiltak gjøres oppmerksom på at de kan ombestemme seg. Barneverntjenestens system for å ta kontakt med ungdom som har takket nei til ettervern er imidlertid sårbart ved at den enkelte noterer tidspunkt for kontakt i egen kalender eller i leders kalender. Gjeldende system i tjenesten fremstår som tilfeldig om det tas kontakt innen tidsfristen.

4.2 Sosiale tjenester i Nav

Informasjon og kartlegging

Ved kontakt mot Nav skal den unge informeres om rett til å få vurdert behovet for tjenesten opplysning, råd og veiledning og om økonomisk stønad. I tillegg skal det gis informasjon om retten til ettervern, og om muligheten til å ombestemme seg dersom den

unge har takket nei til ettervern. Ledelsen skal sørge for at de ansatte som er ansvarlig for å gi informasjon om sosiale tjenester har tilstrekkelig kompetanse og at det er systemer som sikrer at ungdommen får riktig og tilstrekkelig informasjon.

Gjennom intervju under tilsynet uttalte flere ledere at de er av den oppfatning at de ansatte samlet sett har tilstrekkelig kompetanse og kjennskap til de relevante tjenestene for ungdom som har eller har hatt tiltak fra barneverntjenesten, og at disse blir kartlagt og gjennomført. Gjennom journalgjennomgang og øvrige intervjuer av ansatte fant tilsynsmyndigheten lite spor av dette. Det fremkommer av internkontrolldokumentet av 22. juli 2014 at leder skal ha et system for registrering av kompetanse og behov for opplæring. Fylkesmannen kan ikke se av de styringsdokumenter som er vedlagt at det foreligger en kompetanseplan ved kontoret eller at det er dokumentert at det er utarbeidet en individuell opplæringsplan med bl.a. opplæring i aktuelle lovverk. Om opplærings- og kompetanseplaner vises det til virksomhetsplan for kontoret, men denne tar i hovedsak for seg statlig side i Nav. Arenaer for utvikling av kompetanse, som sosialfaglig forum hver 14. dag og ukentlig drøftingsmøte av saker er ikke tilstrekkelig for utvikling av kompetansen på kommunal side. Rutine for internkontroll og sosialfaglig forum er ikke evaluert i.h.t. plan. Fylkesmannen kan ikke se at det er gjennomført en risiko- og sårbarhetsanalyse i virksomheten i 2018

Fylkesmannen kan ikke se at ledelsen sikrer at ungdom som har eller har hatt tiltak fra barneverntjenesten får sin situasjon og sitt behov for tjenester kartlagt slik at forsvarlige tjenester kan ytes etter sosialtjenesteloven.

Tjenesten har ikke god nok kjennskap til tjenestene i barneverntjenesten og således er det en risiko for at behovet for ulike barnevernstiltak ikke vil bli fanget opp i kartleggingsfasen for ungdommen. Ledelsen sikrer ikke at de ansatte har den kompetanse de har behov for i arbeidet med å informere og kartlegge ungdom som har eller har hatt tiltak fra barneverntjenesten slik at disse kan motta helhetlige tjenester.

Utover de tilfeller der barneverntjenesten har tatt kontakt eller det er kartlagt at det er et behov for samarbeid mellom tjenestene, er det ingen praksis eller rutine om at ungdommens helhetlige situasjon kartlegges for å fange opp eventuelle behov for tiltak etter barnevernlovgivningen. Relevante opplysninger i alle faser av ungdommens sak ved Nav blir ikke dokumentert. Gjennom journalgjennomgang og intervju av de ansatte

fremgår at kartlegging og dialog med de unge blir gjort muntlig og ikke nedtegnet. Manglende eller utilstrekkelig kartlegging øker risikoen for at den enkelte unge ikke får samordnede og koordinerte tjenester

Opplysning, råd og veiledning

Ved behov for mer inngående veiledning enn den generelle informasjonen, skal tjenesten opplysning, råd og veiledning tilbys, jf. sotjl. § 17. Det fremkommer av «Veileder til sosialtjenesteloven § 17» at det sjeldent vil være aktuelt å avslå tjenesten.

Tjenesten begrenses i hovedsak til økonomisk råd og veiledning. Dette skyldes i hovedsak mangelfull forståelse av rekkevidden til tjenesten etter sotjl. § 17. Det fattes ikke alltid vedtak på innvilgelse av tjenesten. I de gjennomgåtte journalene der det for tilsynsmyndigheten fremstår som et behov for tjenesten er det ikke dokumentert at det er gitt informasjon om denne, om den unge har takket nei til tjenesten eller at tjenesten er innvilget og gjennomføres/er gjennomført.

Ledelsen skal sørge for at det er kjent blant de ansatte hvem som har ansvar for å gi tjenesten, og at ansatte som gir tjenesten har tilstrekkelig kompetanse om unge med barnevernserfaring og hva slags råd og veiledning de kan ha behov for.

Tjenesten sikrer ikke at ungdom som har eller har hatt tiltak fra barneverntjenesten får opplysning, råd og veiledning ut fra sitt konkrete behov, og at ettervernet er en del av veiledningen. Nav-kontoret samarbeider ikke med barneverntjenesten om hvordan tjenesten skal gis

Økonomisk stønad med vilkår

Ved fastsettelse av vilkår om aktivitet for utbetaling av økonomisk stønad foretas det ikke en konkret og individuell vurdering av hvilke aktiviteter som er hensiktsmessig for den enkelte ungdom. Den unges behov, synspunkter og ønsker er ikke synlig i Nav kontorets vedtak eller i journalsystemene. Dette er ikke i tråd med føringene i rundskrivet til loven punkt 4.20 a. Brukermedvirkning er en forutsetning for individuelle vurderinger, jf. § 42.

Ledelsen sikrer ikke at ungdom får medvirke med sitt syn ved fastsettelse av vilkår etter sotjl. § 20/20a ved innvilgelse av økonomisk stønad etter sotjl. §§ 18 og 19.

Det fremgår av forarbeidene til sotjl. § 20a (Prop. 13L 2016-17, punkt 2.4.2.) at det vil være behov for et nært samarbeid mellom barneverntjenesten og Nav-kontoret i de tilfellene der det er aktuelt å stille vilkår om aktivitet overfor en ungdom som samtidig mottar etterverntiltak fra barneverntjenesten. Nav-kontoret samarbeider ikke med barneverntjenesten ved vurdering av om det skal settes vilkår for innvilgelse av økonomisk stønad, og om det nærmere innholdet i vilkåret der den unge har etterverntiltak fra barneverntjenesten. Det skal fremgå av dokumentasjonen i saken om informasjon ved eventuell bakgrunn fra barnevernet er tatt med i vurdering av stønadsbehovet.

Veiledende satser for livsopphold skal kun anvendes som et utgangspunkt i den individuelle vurderingen. Ved utmåling av stønad fremgår det ikke av de gjennomgåtte journalene hvordan tjenesten har kommet frem til størrelsen på stønaden. Ved vurdering av sotjl. § 19 fremgår det ikke av de gjennomgåtte journalene hva tjenesten har lagt vekt på i vurderingen av om vilkårene er oppfylt. Konklusjonen i vedtaket om økonomisk stønad kan således fremstå som tilfeldig for søker, og det kan være vanskelig å påklage vedtaket i etterkant. En slik forståelse av lovverket, herunder om saksbehandlingsbestemmelsene, reduserer søkers rettsikkerhet og kan føre til feil i vedtaket som igjen kan føre til ugyldige vedtak. Med bakgrunn i journalgjennomgang og gjennom intervjuer har ikke Fylkesmannen sett at Nav-kontoret i sin vurdering av retten til økonomisk stønad eller ved stønadsutmålingen har tatt i betraktning det faktum at ungdom har/har hatt bakgrunn fra barneverntjenesten. Ledelsen sikrer ikke at ungdom med tiltak fra barneverntjenesten får dekket sitt behov for økonomisk sosialhjelp utover det som regnes som nødvendige livsoppholdsutgifter.

Ledelsens styring av tjenesten

Gjennomgang av dokumentasjon og gjennomføring av intervju med de ansatte i Nav viser tilsynsmyndigheten at det er stor avstand mellom ledelsens og de ansattes virkelighetsbilde av hva som i realiteten gjennomføres av kartlegging, informasjon, innvilgelse av tjenester etter lov om sosiale tjenester i Nav og samarbeid med

barneverntjenesten overfor unge som har eller har hatt etterverntiltak i barneverntjenesten. Ledelsen har utarbeidet skriftlige rutiner for hvordan de skal følge med på samt sikre forsvarlige tjenester etter lov om sosiale tjenester i Nav. Rutinen for internkontroll er ikke fulgt opp i henhold til intensjonen, herunder er det ikke gjennomført stikkprøvetilsyn det siste året for å kvalitetssikre vedtak etter lov om sosiale tjenester i Nav. Samarbeid mellom barneverntjenesten og Nav-kontoret er siden januar 2019 overlatt til den enkelte veileder å vurdere etter behov i den enkelte sak. Ledelsen etterprøver ikke om det informeres, vurderes eller eksisterer et samarbeid mellom tjenestene der det er behov overfor unge som har eller har hatt etterverntiltak i barneverntjenesten. Ledelsen sikrer således ikke at de unge som har eller har hatt etterverntiltak mottar helhetlige og koordinerte tjenester.

4.3. Samarbeid mellom barneverntjenesten og Nav

Eksisterende samarbeidsrutine har som mål å bedre koordinering og samordning for unge som har behov for bistand fra begge tjenester, men det den sikrer er kun overgang og kontinuitet i oppfølging av unge som har vært i barnevernet og som skal ha videre oppfølging av Nav. Rutinen beskriver et møte mellom barneverntjenesten og Nav pr. måned hvor overføring av saker og samarbeid skal drøftes, men møter har ikke vært avholdt så langt i 2019. Gjeldende samarbeidsrutine er mangelfull ved at den ikke regulerer samhandlingen mellom tjenestene for ungdom som har eller har hatt barneverntiltak og som har eller kan ha behov for sosiale tjenester fra Nav. Praksisen med at det er barneverntjenesten som tar kontakt med Nav der ungdommen kan ha behov for begge tjenester, og ikke omvendt, gjør dette til et sårbart system for ungdom som oppsøker Nav. Samarbeidet mellom tjenestene er ikke styrt og satt i system, og det er opp til den enkelte veileder å ta kontakt med den andre tjenesten der det vurderes at det kan være et behov for begge tjenestene.

Ledelsen sikrer ikke at de ansatte i barneverntjenesten og Nav har kunnskap og kjennskap til hverandres tjenester og tiltak. Dette er sårbart overfor ungdommer som har eller har hatt barneverntiltak og som har eller kan ha behov for sosiale tjenester fra Nav og kan føre til at ungdom ikke mottar de tjenester de kan ha krav på.

5. Fylkesmannens konklusjon

Her presenterer vi konklusjonen av vår undersøkelse, basert på vurderingene i kapittel 4.

Fylkesmannens konklusjon:

- Kommunen sikrer ikke at barneverntjenesten forbereder og informerer ungdommen på en forsvarlig måte, slik at ettervernet kan planlegges i god tid i samarbeid med ungdommen og andre relevante tjenestoområder, herunder Nav

Dette er brudd på: Lov om barneverntjenester (bvl) §§ 1-3, 1-4, 1-6, 4-15, 6-3 og 2-1 jf. 3-2 og forskrift om internkontroll etter barnevernloven

- Kommunen sikrer ikke at unge som har eller har hatt barneverntiltak i barneverntjenesten, sine behov for helhetlige og koordinerte tjenester identifiseres og ivaretas i deres kontakt med Nav.

Dette er brudd på: Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velfersforvaltningen (sotjl) §§ 17, 18, 19, 20a jf. 1,4,5 og 13, Forvaltningsloven §§ 11 og 43 og forskrift om internkontroll for kommunen i arbeids- og velferdsforvaltningen

Lovbruddet innebærer at kommuneledelsen i Lillehammer kommune må sikre at det er et systematisk samarbeid mellom barneverntjenesten og Nav Lillehammer-Gausdal der ungdom, som har eller har hatt barneverntiltak og som har eller kan ha behov for sosiale tjenester fra Nav, får sine rettigheter ivaretatt på en forsvarlig måte og i henhold til lov og/eller forskrift.

Ved påpekte lovbrudd vil endelig rapport inneholde forventninger til virksomheten oppfølging.

Med hilsen

Eli Blakstad (e.f.)
Direktør

Solveig Hansen
Avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:
Nav Lillehammer-Gausdal v/Nav-leder
Barneverntjenesten i Lillehammer kommune
v/barnevernleder

Vedlegg: Gjennomføring av tilsynet

I dette vedlegget omtaler vi hvordan tilsynet ble gjennomført, og hvem som deltok.

Varsel om tilsynet ble sendt 18.02.2019.

Forberedende møte med virksomheten ble gjennomført 05.03.2019.

Tilsynsteamet hadde journal- og mappegjennomgang ved Barneverntjenesten og Nav Lillehammer-Gausdal den 13. og 14. mars 2019.

Tilsynsbesøket ble gjennomført ved Barneverntjenesten i Lillehammer kommune og Nav Lillehammer- Gausdal, og innledet med et kort informasjonsmøte 18.03.2018. Det ble gjennomført 4 samtaler med ungdommer som har/har hatt barnevernstiltak og tjenester fra Nav. Oppsummerende møte med gjennomgang av funn ble avholdt 20.04.2018.

En del dokumenter var tilsendt og gjennomgått på forhånd, mens andre dokumenter ble mottatt og gjennomgått i løpet av tilsynsbesøket. Følgende dokumenter ble gjennomgått og vurdert som relevante for tilsynet:

Barneverntjenesten:

- Organisering av virksomheten oppdatert organisasjonskart, inklusiv utredning av ansvarsforhold, fordeling av oppgaver og internkontroll/kvalitetssystem.
- Struktur for styring og ledelse mellom kommunale barneverntjenester og Nav.
- Virksomhetsplan/målsetting

- Oversikt over alle ansatte og ledere som arbeider med ungdom som har/har hatt etterverntiltak, med tittel, funksjon og fagprofesjon.
 - Oversikt over oppgaver tillagt de enkelte tjenestene
 - Beskrivelse av hvordan det sikres at ansatte, vikarer og innleid personell har tilstrekkelig kunnskap og ferdigheter innenfor det aktuelle fagfeltet samt virksomhetens internkontroll.
 - Eventuelle samarbeidsavtaler med andre kommunale tjenester
 - Prosedyrer/retningslinjer som omhandler tema for tilsynet
 - Plan for opplæringstiltak/internundervisning
 - Siste årsmelding/leders gjennomgang
 - Utredning av møtestrukturer- både administrativt og faglig
 - Avviksrapporter, avvikslogg det siste året, samt prosedyre/retningslinjer for avviksmeldinger
 - Kopi av evt. internrevisjoner på områdene
 - Søknadsskjema og infomateriell om tjenestene
 - Evt. ROS analyser/vurderinger som grunnlag for planlegging og drift
 - Møtereferat fra siste års samarbeidsmøter
- Nav:
- Organisasjonsoversikt over hele Nav-kontoret, som også viser gjeldende ansvar- og oppgaveplassering for tjenester til ungdom i målgruppa.
 - Oversikt over møtestruktur internt i Nav-kontoret, både administrativt og faglig
 - Oversikt (ikke alle dokumentene) over styrende dokument i internkontroll/kvalitetssystem og informasjon om avvikshåndtering.
 - Delegasjonsreglement som viser hvordan vedtaksfullmakt er delegert.
 - Oversikt over ansatte på Nav-kontoret med navn, stilling, stillingsstørrelse og faglig bakgrunn (kort; utdanning, relevant erfaring og ansiennitet), samt informasjon om arbeidsoppgaver og avdeling/team de tilhører.
 - Oversikt over bemanning på dagene for tilsynsbesøket
 - Beskrivelse som viser fordeling av oppgaver, funksjoner og myndighet for ledere og andre (hvem gjør hva) innen tjenestene opplysning, råd og veiledning (sotjl.§ 17), økonomisk stønad (sotjl. §§ 18 og 19) og vilkår (sotjl. § 20a).
 - Opplærings- og kompetanseplaner.

- Beskrivelse av hvordan det sikres at nyansatte (inkludert vikarer/midlertidig ansatte) har tilstrekkelig kunnskap og ferdigheter innenfor fagfeltet som er tema for tilsynet.
- Prosedyrer, retningslinjer eller rutiner når det gjelder identifisering av behov, tildeling, gjennomføring og oppfølging av opplysning, råd og veiledning (sotjl. § 17), økonomisk stønad (sotjl. §§ 18,19) og vilkår (sotjl. § 20a) og brukervedvirkning (sotjl. § 42). Dette inkluderer også tiltak/styring for å identifisere personer i målgruppa med behov for kommunale tjenester mellom Nav-kontorets ulike avdelinger/team.
- Prosedyrer, retningslinjer, rutiner og møtestruktur når det gjelder samarbeid mellom Nav og barneverntjenesten.
- Brukerundersøkelser og/eller andre tiltak for å sikre brukervedvirkning
- Rutiner for å avdekke svikt på området (internkontroll)
- Avviksmeldinger fra 2018/19
- Eventuelle risikovurderinger eller evalueringer på området som har blitt gjennomført de to siste årene
- Andre dokument som kommunen mener kan være relevante for tilsynet

Det ble valgt 21 journaler/saksmapper etter følgende kriterier:

- Barn/ungdom i målgruppa som mottar/nylig har mottatt (i løpet av de siste 2 år) barnevernstiltak fra kommunen (herunder ettervernstiltak og øvrige barnevernstiltak). I tillegg ønsker vi en oversikt over barn/ungdom som har takket nei til ettervern.
- Unge som mottar sosiale tjenester og som kontoret kjenner til har eller har hatt barneverntiltak.

I tabellen under gir vi en oversikt over hvem som ble intervjuet, og hvem som deltok på oppsummerende møte ved tilsynsbesøket.

Navn	Funksjon/stilling	Intervju	Oppsummerende møte
Mari Fremstad	Veileder Nav	☒	☒
Martine Brustad	Veileder Nav	☒	☒
Tone Eriksen	Veileder Nav	☒	☒
Margareta Florin Mæhlum	Kvalitetskoordinator	☒	☒
Jan Tore Stø	Nav-leder	☒	☒
Steffen Gullikstad	Teamleder Ung	☒	☒

Navn	Funksjon/stilling	Intervju	Oppsummerende møte
Enisa Ibrahim	Veileder Nav	☒	☒
Nita Storeheier Leqvamb	Teamleder økonomiteamet	☒	☒
Terje Næss	Kommunalsjef, sektor oppvekst, utdanning, kultur	☒	☐
Inger Jevne	Tjenesteområdeleder barneverntjenesten	☒	☒
Anette Kvalheim	Barnevernfaglig leder	☒	☒
Heidi Boldermo	Teamleder omsorg	☒	☒
Rune Hagen	Saksbehandler omsorg	☒	☒
Laila Nordstrand	Teamleder tiltak	☒	☒
Ingvild B. Westergård	Saksbehandler tiltak	☒	☒
Hans Kristian Enge	Teamleder bofellesskap	☒	☐
Inger Lise Blakli	Saksbehandler omsorg	☒	☒
Jørn Finstad	Saksbehandler undersøkelse	☒	☐
Bjørn-Eirik Jevne	Saksbehandler tiltak	☒	☐
Pål Vinje Simensen	Mottaksleder	☐	☒
Kjersti Worum	Teamleder undersøkelse	☐	☒

5 barn/ungdom ble intervjuet i forbindelse med tilsynet.

Disse deltok fra tilsynsmyndigheten:

- seniorrådgiver, Jorunn Ødegårdstuen, Fylkesmannen Innlandet, revisor
- seniorrådgiver, Monica Gjerald Åsen, Fylkesmannen Innlandet, revisor
- rådgiver, Ingrid Svarstad Nørstebø, Fylkesmannen Innlandet, revisor
- seniorrådgiver, Tone Huuse Svesengen, Fylkesmannen Innlandet, revisjonsleder